

Regelbunden tillsyn i Flerohopp skola, Orrefors skola och Örsjö skola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna F–6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Nybro kommun under våren 2009 och besökt Flerohopp, Orrefors och Örsjö skolor den 3–5 mars 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.Skolinspektionen.se/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 20 augusti 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. I skolorna intervjuades rektorn, lärare och elever och föräldrar. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Tabell 1: Antal elever på Flerohopp skola, Orrefors skola och Örsjö skola

Flerohopp skola	Antal elever
Förskoleklass	5
Grundskola	31
Orrefors skola	
Förskoleklass	18
Grundskola	101
Örsjö skola	
Förskoleklass	4
Grundskola	64

Källa: Skolornas uppgifter per den 27 mars 2009

Flerohopp, Orrefors och Örsjö skolor är tre mindre skolor i västra Nybro kommun. De ingår i Madesjö verksamhetsområde tillsammans med Madesjöskolan och Västerängsskolan. Eleverna från dessa skolor går årskurs 7–9 på Madesjöskolan.

För Madesjöområdet finns en områdesrektor som har ekonomiskt ansvar och tar vissa rektorsbeslut såsom placering i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång. Under innevarande termin finns en enhetsrektor för Orrefors skola som vid inspektionstillfället också är tillförordnad enhetsrektor för skolan i Flerohopp. Även skolan i Örsjö har en tillförordnad rektor.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Kommentar och bedömning:

Till Skolinspektionen har skolorna redovisat resultaten från de nationella proven i årskurs 5. Det lilla antalet elever gör det svårt att dra några slutsatser. Det saknas också en samlad bild av skolornas kunskapsresultat men några år är det stor andel av eleverna som inte klarat proven. Kommunens kvalitetsredovisning gör dock gällande att skolorna nu är på väg att vända en nedåtgående trend. Skolinspektionen bedömer att skolorna behöver analysera och följa upp kunskapsresultaten.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtal.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell plan ge omdömen om elevernas kunskapsutveckling i varje ämne som eleven får undervisning i. Den ska även sammanfatta vilka in-

satser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Den individuella utvecklingsplanen kan även innehålla omdömen om elevernas utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det.

De individuella utvecklingsplaner Skolinspektionen tagit del av från de inspekterade skolorna saknar omdömen om elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. De insatser som beskrivs för ökad måluppfyllelse är inte alltid kopplade till målen i läroplan och kursplaner. Skolorna bedriver ett aktivt utvecklingsarbete kring dessa frågor.

Skolinspektionen bedömer att skolorna behöver vidta åtgärder så att de individuella utvecklingsplanerna inkluderar skriftliga omdömen om elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Se även bedömning under avsnitt 1.5.3.

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

6 (14)

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Bland de åtgärdsprogram från de inspekterade skolorna som Skolinspektionen tagit del av finns exempel på åtgärdsprogram som upprättats i enlighet med författningen. Programmen håller dock ojämn kvalitet och det är osäkert vad det särskilda stödet avser. Flera åtgärdsprogram handlar om att eleven måste träna och öva mer och inte vilka åtgärder skolan ska vidta för att stödja eleven.

Skolinspektionen bedömer att skolorna behöver förbättra sina åtgärdsprogram så att det tydligare framgår vilka åtgärder skolan tänker vidta. Skolorna bör också överväga om inte en del av de åtgärder som beskrivs i åtgärdsprogrammen skulle rymmas i elevens individuella utvecklingsplan.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Enligt 1 kap. 2 § skollagen ska alla som arbetar i skolan medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen, i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor, aktivt motverka trakasserier och förtryck av individer eller grupper och visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt. Vidare ska läraren klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet, öppet redovisa och diskutera skilj-

aktiga värderingar, uppfattningar och problem, uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling, tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen och samarbeta med hemmen i elevernas fostran och därvid klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete. Enligt 6 kap. 9 § grundskoleförordningen ska, om en elev uppträder olämpligt eller gör sig skyldig till en mindre förseelse, läraren uppmana eleven att ändra sitt uppförande. Om detta inte hjälper ska läraren kontakta elevens vårdnadshavare. Läraren får visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av pågående undervisningspass eller låta eleven under uppsikt stanna i skolan högst en timme efter skoldagens slut.

På Örsjö, Flerohopp och Orrefors skolor bedrivs ett i många avseende aktivt och välgrundat värdegrundsarbete. Dock finns ett fokus på generella värdegrundsfrågor och inte aktuella problem som t.ex. det av lärarna identifierade dåliga språkbruk bland eleverna på Örsjö skola. På Örsjö skola delas diplom ut till elever eller grupper som på något sätt utmärkt sig som goda kamrater och överallt på skolan sitter anslag med texter som beskriver hur man ska vara mot varandra eller hur man inte bör bete sig. Man använder sig också av ett system med prickar där elever som samlat ett visst antal prickar får kvarsittning efter skolans slut.

Skolinspektionen bedömer att Örsjö skola måste konkretisera sitt värdegrundsarbete och se över de disciplinära åtgärder som finns så att dessa endast används då de är befogade och inte strider mot författningen.

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (BeL), upphörde att gälla den 1 januari 2009. Därefter gäller i stället 14 a kap. skollagen (1985:1100, ändrad genom 2008:571) och den nya diskrimineringslagen (2008:567). Detta innebär att skolorna från och med den 1 januari 2009 ska beakta bestämmelserna i två regelverk för att garantera eleverna samma skydd mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som i tidigare gällande BeL. Det finns inget som hindrar att skolan/verksamheten för samman de planer som ska upprättas till ett dokument. Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts

ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Den likabehandlingsplan Skolinspektionen tagit del av är gemensam för alla skolor i Madesjöområdet. I uppräknningen av skolorna på försättsbladet saknas dock Flerohopp skola. Planen benämns likabehandlingsplan och innehåller även en plan mot kränkande behandling. Sammantaget beskriver planerna hur man på skolorna ska arbeta förebyggande och hur man ska agera när något inträffar. I huvudsak fokuseras mobbning och rasism snarare än kränkande behandling i ett bredare perspektiv. Det finns dock inga rutiner för hur elever och lärare ska agera då en vuxen kränker en elev. I planerna kan man också läsa att kartläggning av verksamheten görs i form av enkäter på såväl organisations- som grupp- och individnivå. Lärarna på Örsjö skola säger också under intervjuer att man konstaterat ett dåligt språkbruk bland eleverna. Det går dock inte av planerna att utläsa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av kartläggningarnas resultat. Då bestämmelserna om den årliga planen i sak överensstämmer med vad som tidigare gällde för likabehandlingsplanen angående kränkande behandling, bör hänsyn tas till dessa ändringar i arbetet med den nya planen.

Skolinspektionen bedömer att skolorna behöver upprätta planer för varje verksamhet. Av planerna ska framgå rutiner då vuxen kränker elev och åtgärder skolorna tänker vidta under perioden baserat på en aktuell kartläggning. Skolorna behöver även förstärka elevernas delaktighet i upprättandet av planerna. Se vidare bedömning i kommunrapporten.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

I bilaga 3 till skollagen finns föreskrifter om utbildningens omfattning i grundskolan. I 2 kap. 6 § grundskoleförordningen framgår att det finns en kursplan för varje ämne. I kursplanen för ämnet hem- och konsumentkunskap framgår vilka mål eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte skolåret.

Av verksamhetsområdets timplan framgår att eleverna inte får hem- och konsumentkunskap förrän i årskurs 6. I timplanen för Örsjö skola står även att förskoleklassen har timmar fördelade mellan olika ämnen i grundskolan.

Skolinspektionen bedömer att skolorna måste tillse att eleverna ges möjlighet att nå målen för hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 samt beakta att grundskolans timplan omfattar årskurserna 1–9 och inte förskoleklassen.

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Av 2 kap. 19–20 §§ grundskoleförordningen framgår det i timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val och att undervisningen i elevens val syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. I elevens val kan även ingå ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i (nybörjarspråk). Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val.

Av dokumentstudier och intervjuer under inspektionen framgår att skolorna, möjligen med undantag för Flerohopp erbjuder särskilt stöd och läxläsning under elevens val. De elever som gör dessa val får inte den breddning eller fördjupning som elevens val ska ge.

Skolinspektionen bedömer att skolorna behöver utveckla elevens val så att det motsvarar kraven i förordningen.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

3.1.4 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Av 2 kap. 2 § skollagen framgår att det för ledningen av utbildningen i skolorna ska finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. För de inspekterade skolorna finns en gemensam områdesrektor som ansvarar för beslutsfattandet. För den nära ledningen av skolorna finns dock enhetsrektorer. Örsjö skola har haft en instabil ledarsituation med flera byten av enhetsrektor under de senaste åren. Av intervjuerna framgår att det är enhetsrektorerna på skolorna som håller sig förtrogna med verksamheten och i realiteten ansvarar för att utbildningen utvecklas. Bland annat är det enhetsrektorn som upprättar arbetsplan och genomför utvärderingen av den. Elevvårdsarbetets formella del i form av beslutsfattande hanteras av dock av områdesrektorn, som inte har förstahandskontakt med situationen för eleven på skolan. Genomförda intervjuer visar också att det i området inte är tydligt för eleverna vem som är deras rektor. Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs för att bringa organisationen i överensstämmelse med krav i grundskoleförordningen och läroplanen. Se även bedömning i kommunrapporten.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iaktas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 1–3 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Enligt 3a § om kvalitetsredovisning ska den årliga planen mot kränkande behandling följas upp i kvalitetsredovisningen. Kvalitetsredovisningen ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas föräldrar ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. På de inspekterade skolorna finns goda verktyg för kvalitetsarbete. Resultaten samlas dock inte, på ett systematiskt sätt, i kvalitetsredovisningen. För skolorna finns endast en gemensam kvalitetsredovisning, där det inte framgår vad som gäller respektive skola. Flera preliminära kvalitetsredovisningar har presenterats för Skolinspektionen och det är svårt att veta vilket dokument som är aktuellt.

14 (14)

Kvalitetsredovisningarna har också en otydlig struktur när det gäller rubriker samt analyser och åtgärder. De tre skolorna är dock på god väg med ett utvecklingsarbete kring dessa frågor.

Skolinspektionen bedömer att skolorna behöver utveckla kvalitetsredovisningarna så att de motsvarar kraven i förordningen. Varje enhet ska ha en egen, och aktuell, kvalitetsredovisning.

2009-05-20 Lund

Nils Pihlsgård

Anna Lundin